

Hemþireler    in Hasta Savunuculuk      i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hemþireler    in Hasta Savunuculuk      i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22824>

Özet

Hemşireler İçin Hasta Savunuculuk Ölçeği, **Ezgi Şermet** tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, hemşirelerin klinik uygulamalar sırasında sergiledikleri **hasta savunuculuk** rollerini ve bu rolün altında yatan çok boyutlu yapıları geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Ölçek, hemşirelik mesleğinin temel etik sorumluluklarından biri olan hasta haklarının korunması ve hastaların sağlık hizmetleri sürecinde aktif katılımının sağlanması gibi davranışsal boyutları değerlendirmektedir. Ölçeğin geliştirme çalışması, Açıklayıcı faktör analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiş ve 7 alt faktörden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hemşirelik, **Hasta Savunuculuğu**, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Faktör Analizi, Sağlık Bakımı, Etik.

Yazarlar

Ezgi Şermet

Amaç

Ölçeğin temel amacı, hemşirelerin **hasta savunuculuğu** davranışları, algıları ve yeterliliklerini sistematik bir biçimde değerlendirebilecek, kültürümüze özgü, geçerli ve güvenilir şekilde kanıtlanmış bir ölçüm aracı sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, hemşirelerin hastaların tedavi ve bakım süreçlerinde karşılaştıkları etik ve pratik sorunları karşılarında ne düzeyde savunuculuk rolü üstlendiklerini tespit etmek hedeflenmiştir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Hemşireler İçin Hasta Savunuculuk Ölçeği, **hasta savunuculuğu** kavramını çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Ölçek, 39 madde ve 7 temel faktör (boyut) üzerinden hemşirelik savunuculuğu davranışları ölçmektedir. Bu faktörler, hemşirelerin hastaların haklarını koruma, tedavi sürecinde bilgilendirme yapma ve kültürel hassasiyet gösterme gibi kritik rollerini temsil etmektedir. Bu yapı, hemşirelik etiği ve hasta merkezli bakım ilkeleri çerçevesinde tanımlanmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Bağılangıçta 57 madde ile yapılan analiz sürecinde, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu belirten KMO değeri ,95 olarak bulunmuştur; bu değer mükemmel düzeyde bir örneklem yeterliliğine işaret etmektedir. Ayrıca, verinin çok değişkenli normal

dağılımı test eden Bartlett's testinin sonucu da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,001$). Bu sonuçlar, ölçek yapısının çok faktörlü bir yapıyı desteklediğini ve verinin faktör çökarma işlemi için uygun olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, madde toplam korelasyonları ve iç tutarlılık yöntemi ile değerlendirilmiştir. 39 maddelik nihai ölçeğin madde toplam korelasyonları ,42 ile ,75 gibi güçlü bir aralıkta değiştiği tespit edilmiştir. Ölçeğin genel Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ,95 gibi son derece yüksek bir değer olarak bulunmuştur. Alt faktörlerin güvenirlik değerleri de yüksek düzeydedir:

Tedavi ve Bakım alt faktörünün Cronbach alfa değeri: ,92

Etilik alt faktörünün Cronbach alfa değeri: ,84

Hasta Hakları alt faktörünün Cronbach alfa değeri: ,85

Bilgilendirme alt faktörünün Cronbach alfa değeri: ,82

Faktör Analizi

Geliştirme sürecinde kullanılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda, ölçek yapısının 39 madde ve 7 faktörden oluştuğu belirlenmiştir. Analiz sonuçları, örneklem verilerinin güçlü bir faktör yapısı için uygun olduğunu ($KMO=,95$) ve bu yapının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu (Bartlett's $p<,001$) ortaya koymuştur. Bu yedi faktör, hemşirelerin hasta savunuculuğu rolünün farklı ve kritik boyutlarını temsil etmektedir.

Ölçek Yapısı

Test Type: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 39 madde ve 7 alt faktörden oluşan öz bildirim ölçeği.

Language Available: Türkçe

Population Group: Hemşireler ve Sağlık Profesyonelleri

Age Group: Belirtilmemiş (Genellikle çalışan yetişkinler)

Population Details: Türkiye'deki hemşireler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme (1= hiçbir zaman - 5= her zaman) veya 6'lı derecelendirme (1= hiç katılmıyorum - 6= tamamen katılıyorum) seçeneklerinden biri kullanılarak uygulanabilir. Yüksek puan, hemşirenin hasta savunuculuk düzeyinin yüksek

olduğunu gösterir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında Ezgi Sermet tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve detaylı bilgi için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Sermet, E. (2019). *Hemşireler için hasta savunuculuk ölçeğinin geliştirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Tez kaynağına Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [hemsireler-icin-hasta-savunuculuk-olcegi-toad.pdf](#)

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil.

Affiliation Email addresses: sermet.ezgi@gmail.com

Correspondence Address: Marmara Üniversitesi, İstanbul (Yüksek Lisans Tezi Başlamında).

Hemşireler İçin Hasta Savunuculuk Ölçeği Maddeleri

Ölçek 39 madde 7 faktör oluşmaktadır

Tedavi ve Bakım (12m): Hastaların tedavi ve bakım sürecinde karşılaştıracakları yararlar/zararlar ile ilgili bilgilendirilmelerini sağlar

Etkilik (8m): Her koşulda hastanın tıbbi hatalardan koruyacak önlemler alır

Hasta Hakları (7m): Hastaların kendine ait sağlık kayıtlarının incelemesine izin veririm

Bilgilendirme (3m) .Hasta ve /veya hasta yakınlarının tedavi hakkında doğru bir şekilde bilgilendirilmesini sağlar

Seçim Hakkı (4m): Hastaların haklarının ihlal edilmesi durumunda gerekli yerlere müracaat edebileceklerini hatırlatır

Kültürel Bakım (2m): Hasta ve/veya yakınlarının dini ve manevi değerlerine uygun sağlık bakımını almasını sağlar

Mahremiyet (2m): Hastaların saygınlığını bozacak her türlü olaya engel olmaya çalışır